Број 50. У Новом Саду у четвртак 1. марта 1901. Година XXXVI.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију. Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, оа целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

»Опет денунцијације«.

Београд, 27. фебруара.

Прилике у Србији данас су сасвим повољне за денунцијације. Стање је још посве нерашчишћено. Има знакова, да ће се окренути на боље, ал има знакова, који сведоче, да се то неће догодити. Све још стрепи и чека, нада се и зазире.

Но јасно је, да ни ово стање неће трајати дуго. Ближе се скупштински избори. скупштина, а дозрева и питање о уставу. Ако скупштински избори не буду слободни, ако после тих избора не дође уставна влада, ако слобода штампе, слобода зборова и удружења, а и сам устав остану нерешени, или се догоди противно онда ће бити чиста ситуација.

Но као што рекох, доба зебње и очекивања, страховања и наде, изазива на рад. Људи од начела боре се отвореним визиром и колико им год даје закон права, траже народна права и слободе народне. А присталице мрака и таме, који хоће нове преке судове и самовлашће, служе се својим старим мрачним и невољалим средствима. Није ни чудо. Још се надају. Још им није јасно, да је у Србији престало оно што је било, па још — покушавају.

Београдски „Народни Лист“ донео је у свом јучерањем броју (од 26. о. м.) уводни чланак под насловом: „Опет денунцијације.“ У том чланку има од речи до речи и ова места:

„И после свега што је до сада било нашло се људи, да понова одпочну денунцирати радикале и радикалну странку Прво је скувано овде у Београду, па је после претурено преко Дунава, и већ познати Сима Пајић уредник још познатијег земунског „Новог Времена“, почео је играти своју улогу, а да би била вероватнија и са што већим ефектом, он ју је отпочео јавно играти.

Он прича отворено, како је г. Јаша Томић са пет виђених београдских радикала, имао тајни састанак у Руми, на коме је био и повереник црногорског кнеза Николе.

Сазнали смо са поуздане стране, да је Пајић ову гадну денунцијацију протурио и у Београд.

Што чини Пајић то није никако чудо, али жалосно је то, што исти Пајић има овде у Београду читаву компанију или боље рећи, он је плаћени агент те компаније.

Ми мислимо, да је денунцијацијама већ прошло време, а било би зло и то велико, кад би оне почеле опет царовати.

Ми ћемо као јавно гласило бодрим оком пазити на те српске „патриоте“, који без денунцијација не могу да живе, па ћемо их преставити нашим читаоцима у правој њиховој боји, не обзирући се ко су они, и да ли заузимају какве и које положаје“.

Ето, овако „Народни Лист“, и да је та денунцијација пуштена у свет и да се протура даље — истина је. Ко зна Симу Пајића и његову компанију, томе је ствар јасна. Али остаје жалосно, што су оваки покушаји могући, а могући су само зато, што оно нездраво стање у Србији није још никако престало.

* * *

Држимо, да не би ни онда погрешили, кад на денунцијацију Симе Пајића не би рекли ни једну једину реч. Нисмо пријатељи икаквог луксуза, па не волемо излишне ствари ни у новинарству. Ал — кад је већ београдски „Народни Лист“ јавно проговорио у тој ствари, изјављујемо ово:

Јаша Томић је лично познат са многим виђеним радикалима у Србији. Али никад ни пре, а ни у последње време није се ни с једним јединим од њих састао у Руми. Томић је одлазио у Руму на скупштине друштва „Рада“ а и на одборске седнице, али у такој прилици није никад био и један гост из Србије, нити има друштво „Рад“ ког члана из Србије, нити се у такој прилици састајао Ј. Томић ма с ким из Србије. Да се то случајно догодило могли би мирно да изјавимо, јер у том не би било још ничега што би требало крити. Она денунцијација о састанку са петорицом виђених радикала а уз то са изаслаником кнеза Николе скроз је лажна, а при том и веома глупа и — провидљива. — Но ако је још увек време, да и такве лажне и глупе денунцијације може неко да прода за истину па можда и за готов новац, од стране Јаше Томића нека му је просто. Пр. уредн. „Заставе“.)

Српске вероисповедне школе и политичне општине.

Многе политичне општине су се обвезале још 1872. године, да ће издржавати српске вероисповедне школе, као што су то чиниле и дотле по старом обичају. Ово важи особито за општине у кикиндском дистрикту, бившој граници, шајкашком баталијуну, а може бити да тако стоје ствари и по другим нашим крајевима.

Но у то време обично је у свакој општини била по једна или две школе са једним или два разреда. После су се дизали даљи разреди, али се ти више нису сматрали за саставни део те српске школе у дотичном месту, него је тај сваки нов разред сматран за себе као школа, као целина, те тај нов разред, или ако их је било више, политичне општине нису хтеле издржавати, него су то морале издржавати црквене општине саме, па морају да их издржавају и данас.

Ово је погрешно схватање ствари, јер под општим појмом, српска вероисповедна школа, разуму се сви разреди, који постоје, који су постојали и који ће постојати. Према томе, политичне општине, које су се обвезале, да ће издржавати у месту српску вероисповедну школу, имају издржавати све разреде те школе, како оне, који су онда постојали, кад је политична општина узела на себе ту дужност, тако и оне, који су после подигнути и који ће се још подићи. У томе погледу има већ и министарско решење, које говори у нашу корист, но о том другом приликом опширније.

У последње време су баш политичне власти немилице притисле наше општине у дистрикту и траже да подигну по један и два нова разреда вероисповедне школе. Колико нам је познато, десет општина имају подићи дванаест нових разреда, а у колико оне то не би учиниле, то ће влада подићи државне школе, наравно, на рачун тога народа. Све се ово чини с тога, што су то чисто српске општине, те у њих треба ударати клин са страном школом, а остало ће после ићи од себе.

Но ове општине треба да потраже писмене обвезе политичних власти, које су надлежно најближе, те да потраже да политичне општине морају издржавати и те новоподигнуте разреде вероисповедне школе као што издржавају и старе разреде који су постојали у тој општини. Така писмена обвеза је довољна да се покаже и да се парница у корист дотичне општине реши.

На жалост, многе наше општине те писмене обвезе нису сачувале, те тако не могу да се бране, па шта више, има поје-

ПОДЛИСТАК.

ЈЕДАН ДАН КОД ИНЂИЈСКОГ ПОПА.

— ЦРТИЦА С ПУТА. —

Било је то у јануару 1898. године, када сам дошао у Инђију са својом позоришном дружином.

Кад год бих дошао у које место, обично сам прво пријавио надлежној власти долазак ми дружине, а за тим бих се одмах упутио попу и учитељу, да им се представим и умолим, да се заузму за »путујућу просвету«.

Путујући тако по свету: Босни, Хрватској, Србији — остало ми је неколико свештеника у живој успомени.

У Хрватској, на пример, прота Беговић, па поп Павле Пајић, у Брђанима.

Никада не могу заборавити нарочито овог чудотворног попа и његово стадо.

Позвао он лепо целу дружину и сместио у свом дому. Ту је и Талија нашла уточишта у његовом дворишту, које је ограђено ниским плотом.

Приказивали смо »Бој на Косову«. Ја сам играо Јусуф-пашу, па док ће моја сцена да дође, спустим се иза позорнице мало дубље у двориште. На улици око плота стајало је неколико људи, деце и жена, који јамачно нису могли да плате улазницу, те кукали.

— Ал, да ми је видети Милоша! Да ми је да видим цара Лазара!

Ја им приђем, а они кад ме опазише, нагну бегати. Кажем им да им нећу ништа и шта више, понудим их да пређу плот, да сам ја »најстарији ту«, и да не требају ништа платити. Али се скамених, кад ми одговорише:

— Како? Зар ми нашег господина попе ограду да пређемо? Но, то би лепо било! Ни за које благо! Ма да си ти газда сто пута, ако нами наш попа не допусти — ми његов плот не прекорачисмо! Но, лепи би ми људи били, кад би без попина знања прелазили преко његова плота!

Вратим се позорници, те пошљем једног човека по поп-Павла. Испричам му случај, и на моју молбу оде он до њих, допусти им да пређу плот — и они пређоше у попову авлију?

Онда сам видио шта може све свештеник да учини — а шта и сељани чине, кад у њему виде правог божјег слугу и храниоца на земљи.

У Србији ми је остао у успомени поп Тадија Костић. Но, нисам овом приликом рад да пишем успомене о свима тим честитим божјим слугама, — већ о једном, којега ја никада не могу забовавити: А то је, попа Радослава Марковића, у Инђији. Бог нека га благослови обема рукама!

Дакле, као што рекох, кад сам дошао у Инђију, и ушао у парохов стан, изиђе пред мене једно чељаде, које ме поздрави и рече:

— Одмах ће господин изићи!

Одмах за тим указа се на вратима свештеник са чудним изразом на лицу...

Натмурен, обрве велике срасле... Лице мршаво, брада ређа, коса дуга и густа... На први поглед човек би се могао преварити те ухватити за браву и јурнути одкуд је и дошао — бојећи се зар строгога попе, као каквог мрзисвета...

Сав сам претрнуо, бојећи се хладног дочека . . . али како се преварих, кад сам две три речи са попом Радославом проговорио, и видео како с његових усана, уз благ осмејак тече мед . . . а из очију му засветли добра, племенита душа.

— Хај'те, човече, унутра! И уведе ме у собу.

Ту смо почели разговор. Поп Радослав ме је питао за моју дружину, а ја њега за ондашње прилике и његово стадо.

диних општина, као Тараш, Врањево, Карлово и т. д. које су подигле поједине разреде своје српске вероисповедне школе и издржавају их из својих средстава, док пређашње разреде те исте школе издржавају политичне општине. То долази отуд, што те општине не знају како та ствар стоји или што немају у рукама те писмене обвезе својих политичних општина.

Све те општине треба пре свега да набаве те обвезе, које се налазе међу списима бившега кикиндскога дистрикта, а ови списи налазе се код торонталске жупаније. Кад то имају у рукама, треба преко наших власти потражити, да те школе издржавају политичне општине.

У.

Народна жалост.

Гргуревци. Српска православна црквена општина закључила је у идућу недељу, дана 4 (17.) марта о. г. у знак захвалности српском неумрлом борцу дру Светозару Милетићу држати шестонедељни парастос. На том парастосу овдашње српско певачко друштво појаће у цркви.

*

Јазак. 25. фебруара приредило је грађанство села Јазка др. Светозару Милетилу шестонедељни парастос. Парастос је испао у сваком погледу онако, као што је то наш Милетић заслужио. — Наш сугрђанин, ратар, Љуба Јоцић, држао је том приликом и прикладни говор који беше од великог утиска, а све је присутне изненадио.

Политички преглед.

Угарски земаљски сабор. Седница од прошла понедељника беше кратка, у којој је установљен ред за наредну седницу. У седници од јуче, уторника, расправљало се о државним хранилиштима за децу и о допису сегединског државног одветника, који тражи пуномоћ од сабора, да може покренути преску парницу против једног листа. Данас, у среду, није било седнице а сутра, у четвртак, расправљаће се о апропријацији.

Аустријски државни сабор. (Саборски извештај.) У седници од прошла понедељника, пита посланик Брзорад председника што се тиче интерпелација на другим језицима, осим немачког. Но сабор прелази на дневни ред. Предузето је друго читање законског предлога о ре крутима. Посланик Форт, говори против предлога и вели, да се по држању Чеха, не може судити, е је наступила велика промена у сабору. Парламентаризам у Аустрији дошао је до тачке мртвила, те је искључено, да ће се у опште моћи радити. Криза ова је уставна криза. Говорник се позива на Деака, који је рекао: „За Аустрију има само два управна начела: апсолутизам или федерализам“. Треба обновити 1848 годину, те помоћу народности створити нов устав.

Реч у аустријском сабору о нашој експедицији у Кини. У последњој седници аустријског сабора Дашћински је напао спољну политику Аустро-Угарске што учествује у кинеској експедицији. Оштро замера што сабор није о томе извештен. Нови посед смо заузели тамо, а сабор не зна ништа о тим огромним издатцима. Говори за тим о великим војним теретима, за које је и сам Сел признао да су велики, они се за кратко време неће моћи више ни поднети. За тим осуђује држање грофа Валдерсеа у Кини, и вели да оно није достојно имена једног просвећеног народа.

Регниколарно изасланство Хрватске и Славоније. Регниколарно изасланство Хрватске и Славоније у својој првој седници већало је о одговору угарског регниколарног изасланства. У генералној расправи говорили су сви изасланици и изгледа да ће регниколарно изасланство Хрватске и Славоније остати при своме познатом становишту од пре две године дана. Уједно је опширно одговорило на све наводе угарског регниколарног изасланства и изјавило је да пристаје на усмену расправу.

Италија и Црна Гора. Извештач „Франкфуртских новина“ у Риму дознаје, да је тамо потписан један уговор између Италије и Црне Горе. Тај се уговор односи на градњу две железничке пруге у Црној Гори. Ове железнице биће од велика значаја и конкуренција босанској железници Митровица-Сарајево. Обе ове пруге градиће Талијани.

Крвави изгреди у Шпанији. Из Мадрида јављају, да су при најновијим изгредима рањена четрнајест лица, понајвише жандари. Узрујаност је велика како у Мадриду, тако и у осталим великим варошима Шпаније.

Монархистичка побуна у Бразилији. Из Рио де Жанејра стижу гласови, да је у престоници Бразилије на прагу велика побуна монархистичког обележја. Сва је војска у приправности и цела флота потпуно спремна за борбу стоји у пристаништу.

Суђење члановима бугарско-маћедонског комитеа. Ове недеље ће отпочети солунски суд да суди уапшеним Бугарима, члановима познатог бугарско-маћедонског комитеа Солунски Валија тражио је од порте упутства, да ли расправа да буде тајна или јавна, да ли да суди редовни ил ванредни суд. Оптужба гласи због велеиздаје.

Српска неслога у Далмацији. Српска мањина у котару Книн, Врљика, Дрниш, коју заступа данас „Српски Глас“ повукла се са избора, те тако су српски кандидати др. Душан Бајак и др. Антон Пуљези пропали при накнадним изборима према Хрватима. Ово је заиста жалосна, врло жалосна појава.

Рат између Кине и удружених сила. Кинески подкраљ Лиу-Кун-Ји предложио је кинеском двору, да се у Кини изведу важне реформе. Од најважнијих предлога су ови: Да се створи редовна војска у Кини сталним уновачењем, да се финансије сасвим преустроје; да се оснује царска банка, која ће издати папире у вредности за целу земљу; да се уведе слобода штампе; да престане свака разлика између Кине и Манцурије; да се уведе слободоуман устав.

Рат између Енглеске и Транзвала. Енглески извештаји јављају, како је Бота доиста наумио да се преда, и како ће то учинити још у току ове недеље. Још веле да је Кичинер тражио безусловну предају, о каквој автономији не може бити ни речи. Но уједно јављају да су Кригер, Стејин, Девет, Шалкбургер и Рајц најодлучније противни сваком помирењу, које не би донело бар унутарњу слободу бурских држава Ако се Бота буде дакле предао под другим условима, транзвалска влада неће ове ратификирати и рат ће се продужити, као што се водио и после предаје Кронжове. Још се вели, да је Бота примирје за то тражио, да би се могао састати са Деветом и с њиме посаветовати. Но додаје се како ће се Бота и онда предати, ако Девет и не усхте да чује о каквој предаји. Још веле, како су Бури закопали све своје топове, јер немају муниције за њих. Занимљиво је у овој ствари и то, да енглески извештаји ни једном речи не спомињу, колико војника има Бота поред себе, јер ће се тек по томе моћи најбоље пресудити важност Ботине предаје ако се т. ј. буде ова збила.

Из Лондона јављају, да је Девету доиста пошло за руком, да се избави. Још веле, како је сада Девет у својој земљи, готово немогуће против њега оперисати, јер чим га притисну, његове се чете разиле, па сутра прекосутра опет уједине.

Из Капа јављају, да куга отима тамо све јача маха. По петнаест њих оболевају дневно од ове болести, а врло се многи налазе под строгим лечничким надзором.

ДОПИСИ.

Будимпешта 26. фебр. (Народна жалост.) Јуче, у недељу, приредила је наша академска омладина у заједници са грађанством свечани парастос неумрлом покојнику дру Светозару Милетићу. После парастоса је био свечани састанак у просторијама »Кола младих Срба« а у вече је био истим поводом састанак у дворани код »Енглеске краљице«.

Све ово скупа заталасало је српски па и словенски живаљ у Будимпешти, како то нико није очекивао, те ће јучерањи дан бити од последица по наш даљи развитак. Можемо рећи, јуче је међу нами био велики дух великог Милетића а то не може бити без утецаја.

Но да пођем редом. Црква је била дупком пуна омладине и народа. За време парастоса беше кољиво на амвону, који је био превучен у црно, а с обе стране на црним ћилимовима стајало је 12 девојчица, које беху обучене у црнини, са црним свиленим лентама а поред њих одбор у црном оделу и грађанство с воштаницама. На кору је појао академски кор.

Чинодејствовао је прота будимски г. Велимир Недељковић, војнички свештеник г. М. пл. Војновић, који је замењивао нашег пароха и ђакон г. Доситије Поповић. На парастос беше позват и г. епископ Лукијан, и обећао је сигурно доћи. У суботу су пренели у нашу православну цркву и одежде епископове, али су у недељу после службе узалуд очекивали г. епископа. Зашто није дошао о томе се разно говори. Неки веле одговорио га је чика Стева, који се овога пута није показао, неки веле, да га је посаветовао сам патријарх Георгије да не дође, а неки веле да је добио изненада инфлуенцу, коју овде зову »парастосна инфлуенца« и која је случајно на-

---

— Па зло је — вели он — сиромашни су... Обишао сам ових дана опет све редом парохијане, па сам наишао на неколико кућа које гладују... Једни два-три дана ваљда нису били окусили мрве хлеба.

— А да су се коме потужили, оче; зар не би добили помоћи?!

— Та да боме да би!... Како да не би!... Али ето тако, наш Србин волије и гладовати, него ли се коме потужити и запросити!..

— Па шта је сад с њима?

— Добро је! — Ено, моја жена кува велики котлић пасуља.

— Право да вам кажем, кад сам прошао поред кујне, мислио сам, да је оно праља, а госпођа супруга да је у визити.

— Па, бога ми неће дуго трајати, па ће нам и визите доћи.

— Е, онда нећу да вас задржавам, да сам вам на сметњи, доћи ћу други пут.

— Ама останите, човече! Не сметате ви! Којешта!

И није дуго потрајало, а похода већ дође. Но како ме изненадише гости... У место фрака — дороц, а на место цилиндара — шубаре. — Уђоше сељаци и смерно назваше Бога. Приђоше попи и пољубише га у руку, па почеше разговор.

Била је то земљорадничка задруга, коју је основао поп Радослав. Дошли су чланови да се посаветују с попом. Ту им је и сваком издао нешто од уштеђеног новца. »Белу пару за црне дане«. Боже, како се ови сељаци радоваше том новцу, па свом свештенику. Просто се топе од милине. Попа их опет светује, да сваку крајцару пазе где ће је дати...

И за цело, тај новац не баца се у лудо. За тај новац не свирају Цигани, не купује се ракија, не лупају се прозори и не игра се карте.

— Бог вас благословио, оче, што сте нас тако лепо упутили! Хвала вам!

— И ви живи и здрави и себи и своме од помоћи били!

Мало за тим дођоше у двориште бледа дечица, жене с лонцима, које им госпођа пошиница напуни пасуљом и они одоше весели кући с чорбом, која се пушила...

То је тако трајало неколико дана, док им јачу помоћ не прибавише, поп Радослав и ондашњи честити трговац и Србенда Н. Петковић, који су их донде хранили.

О, колико сам пута од онда зажелео се оног пасуља... к'о да га данас гледам: Црвена и пуши се чорба а по њој плива зелена паприка... Тражио сам га свуда, али онаковог чини ми се да нигде не нађох — и ако га нисам оном приликом окусио, дао би и дан данас најбогатији ручак са свима ђаконијама, за тањир пасуља, што га је Христов слуга скувао своме народу, по оној Божјој заповести: »Гладног нахрани!«

Вел. Бечкерек 27. фебруара 1901.

Петар Крстоношић.

ишла и на чика Стеву и још на неку господу. Није ни чудо. Они који су иначе заједно, добили су ту прелазну болест један од другог.

Но ипак је црква била дупком пуна и помен је испао тужно и свечано . . .

После парастоса приредио је одбор у »Колу« и школи код цркве закуску, на коју је било позвано грађанство, те је угошћено погачом и ракијом, што су наше вредне грађанке Српкиње приредиле по народном обичају нашем неумрлом великану. У »Колу младих Срба« је у име приређивачког одбора говорио Коста Радић, председник омладински о Милетићу и истакао велики значај ове тужне свечаности.

У вече у 8 часова био је у ресторацији код »Енглеске краљице« састанак, који беше добро посећен. Било је много грађана и чланова академске омладине. О томе важном састанку биће још и другом приликом говора, а овде ћу вам укратко навести што је најглавније.

Браћа Чеси послаше своје изасланике, нарочито њино друштво »Сокол«. Председник академске омладине Радић, поздравио је браћу Чехе и захвалио им се на њихову доласку, којим показаше, да је Милетић у истини припадао свима Словенима. Чеси су пропратили овај одушевљени говор са »Слава« и »Наздар«, па су онда стојећки отпевали »Ој Словени« и Милетићеву химну.

На томе вечеру говорио је први Миладин Свињарев медицинар, о животу Милетићевом, и дотакао се у главноме целог огромног рада његовог. Говорили су још врло многи. За сад спомињем Матића, председника »Кола младих Срба« који при говору своме о Милетићевом раду устаде против данашње гњилости и реакције. Спомињем говор Ђ. Жекића, који је претресао питање: Шта је начинило Милетића Милетићем Он је говорио о карактеру Милетићевом и дошао до закључка: У Милетић у и његову раду оличена је одлучност и чиста начела борба. Што год је Милетић постигао постигао је одлучношћу, пред њим је ишло начело, које не познаје опортунитет, попустљивост и компромисе. И најмање је онај разумео Милетића, који хоће да га истакне као опортунисту, и као да је успех Милетићеве борбе лежао у погађању и компромисима. — У овом и сличном правцу говорили су још многи, и сви су уверени, као да ће од данас наступити други и одлучнији живот . . .

Толико у први мах о овом значајном дану у помен Милетићу.

Кикинда, 22. фебруара. Оно што се одавно поговарало, испунило се, а наиме, да је овдашња пропала шпаркаса отишла у конкурс. У оваким приликама човек мора само пожалити, што се тако што догодило, па гледати да се помогне, те се обично нерадо о томе и говори. Али овде мора бити искуства, те нека је јавно прибележено ово:

Та штедионица је била у рукама владине странке овде у Кикинди, у којој су загрљени самостални Срби и Несрби, који стално служе против најсветијих српских интереса.

Но нека их где хоће и с тим послом, али ти људи су се већином увукли и у срп. црк. опћину, па је тако разједају и у безочности су пошли тако далеко, да су кидисали на цркву. Наш народ прича, да су Цигани појели своју цркву од сира, а ови кренуше да је поједу, ма да је од цигаља, место да су дали оставке после катастрофе у штедионици, да су погнули главу тотално и ћутали. Но народ им је помрчио рачуне! §

Вести из места и са стране.

Одбор за подизање споменика Милетићу, конституисао се и изабрао себи за председника дра Лазу Станојевића, а за перовође: Кузмана Миловановића и др. Милана Давидовца. Већ ово дана биће предана молба за дозволу.

Краљ Александар, краљица Наталија и руски цар. Некоји листови доносе, како се краљ Александар обратио молбом на руског цара да га овај измири са мајком му краљицом Наталијом. Руски цар одазвао се тој молби и наредио је своме посланику у Паризу, да у име његово разговара о томе са краљицом Наталијом. Посланик је на то био у Биарицу, где се састао са краљицом Наталијом. Краљица Наталија пристала је да се измири са сином својим краљем Александром, да призна његов брак са краљицом Драгом и да се врати у Србију. Краљица Наталија је још изразила жељу да би радо о томе разговарала са руским царем и добила је одговор, да дође у Петроград и пријатељски ће бити примљена у руском царском двору. Оволико ти листови. Ми са наше стране не држимо да је ова вест поуздана.

Демонстрација против Младо-Чеха. Из Пилзна јављају, да је прекјуче било тамо демонстрације против Младо-Чеха, због њихова држања на сабору. Присталице странке ческих националиста, њих 150 на броју, дошле су пред стан младо-ческог посланика дра Дика и ту су демонстровали, што Младо-Чеси нису устали у одбрану посланика Фресла, кад су га Немци напали у сабору Ту су националисте викале: „Pereat“! дру Дику а „Слава“ Фреслу. Одатле су демонстранти отишли пред стан посланика дра Шрајнера и ту су викали „Pereat“! Пред хотелом где се скупљају Немци, викали су против Чивута и Немаца и разбили су један прозор. Но после тога полиција растера демонстранте. — И у Прагу је хтело бити немира у овој ствари али је то спречила полиција.

Старешина француског ђенералног штаба у Петрограду. Познато је, да је старешина француског ђенералног штаба, однео писмени поздрав председника француске републике руском цару у Петроград, а поводом царева оздрављења. Тада се рекло, да је то обичан акт учтивости, али сад се испоставило, да је то учињено и друге ствари ради. Француски ђенерал је, на име, овом приликом опширно се саветовао са старешином руског ђенералног штаба. Тако се саветовао више пута и подуже с ђенералом Сахаровим, са старешином руског штаба, с његовим првим помоћником, Исаковским и ђенералом Фроловим. Саветовао се осим тога с Куропаткиним, руским министром рата, па су на ова саветовања позвани и ђенерали из најудаљенијих гарнизона. У Петрограду су били и старци ђенерали, Драгомиров и Троки, који су врло строги војници, па и ако су врло стари, опет играју веома знатну улогу у руској војсци.

1400 телеграфских и телефонских раскинутих жица. Из Беча јављају, да се сад тек видело, колико је много штете проузрочила мећава, која је беснила у Бечу ноћу од четвртка на петак. Десетинама година минуло је, како бечка месна кроника није забележила тако ужасну мећаву. Оно снега је бивало обилно и у последње време, али још не беше такве штете, као од овог мартовског снега. Како јавља управа поште и телеграфа, раскинуто је овом приликом 1400 телеграфских и телефонских жица. Порушено је даље више гвоздених држака на крову, оборено много телефонских гвоздених дирека, па су искинути чак и неки дршкови, што су учвршћени били у зидовима. Има, где саобраћај није још ни данас успостављен.

Одбијте се силни од силнијех! Државни органи и до сада прекорачивали свој делокруг, те су застали за наше школе. Но сада као да хоће још један корак даље да пођу, хоће да се мешају и у саму дисциплину, те да траже суд: како ће се водити дисциплинарни поступак против појединих оптужених учитеља и како ће се каштиговати. — Ми нећемо за сада да износимо конкретне случајеве с тога, што нећемо да нашим властима сметње правимо, док те поједине случајеве не реше. Толико имамо приметити, да су се намерили на момка, који им неће узмаћи са белеге, него ће са законом у руци бранити нашу ствар и постићи што треба т. ј. или ће се државни органи повући натраг или ће се констатовати насиље. Или — или! — Добро би било да наши органи, по појединим местима, пазе на ред парничарења и све да пријављују нашим властима, које морају стати на браник и довикнути: одбијте се силни од силнијех! О.

Крвава киша. Из Палерма јављају о овом ретком догађају у природи: Пре неколико дана навукоше се над нашом вароши мрачно црвени облаци, који покрише цело небо. Сва варош изгледала је као да је обојадисана црвеном бојом. Око подне поред жестоке буре, поче пљусак, а кацљице кише су биле црвене као крв. Овака киша падала је и по други крајеви острва. Ова ретка појава тумачи се тако, да су у капљицама кише биле милијарде сићушних шкољки од ситних бубица, које се слободним оком не дају видети. А можда је узрок томе и нека врста траве, која на врху и средини својој има невидовне поре, које изливају врло црвену течност. По мочарима, јаругама и другим устојаним водама расте ова трава, и врло често обојадише сву воду црвено као крв. Није ово први случај да падне овако црвена киша, а наш народ прича о крвавој киши. И ако је протумачено да је овоме узрок са свим природан, то опет сујеверни људи проричу сада да ће се збити најстрашнији догађаји, па виде чак и смак света. По себи се разуме да су ово само празна и неумесна причања.

Против једног „хипнотизера“. Ових дана се мотао у престоници угарској у т. зв. „Уранија“ позоришту неки мајчин „хипнотизер“ а под именом професор Вилман. Приказивао се брада као вешт погађач мисли и хипнотизер. Али прекјуче долија ова лија, што је хтела да живи и ужива. Приликом приказивања, Вилман је сам одабирао из публике медиуме и бајаги овима сугерира разноврсна осећања и деловања, која они у хипнотичном положају репродуцирају. Али кад се свршила представа, један од медиума, неки младић ће да се дигне и викне публици: — Цела је ствар лажна, проста превара! Ми смо најмљени и добивамо по 1 фор. 50 н. за своје суделовање. Сва публика се с почетка убезекне, али одма за тим стаде протестовати јасним узвикивањем. И тако настаде ужасна галама, а за то време лажни професор Вилман и остали медиуми ђипише на „издајника“ и стадоше га лемати. Најзад се умеша полиција, те ухапси и Вилмана и његове медиуме. На испиту се међу тим испостави, да Вилман бесправно употребљава назив професора, а лажно му је и име. Родом је из Напуља и тера занат са хипнотизирањем. — Чини нам се, да је то исто било и с нами Новосађанима пре годину-две дана, само што се тада не нађе ни један паметан „издајник“, да ода ону лолу, што нас је код „Јелисавете“ онако лепо одерала, а онако мало нам уживања пружила својим — „хипнотизирањем“.

Ужасна борба једног човека с медведом. Румунске новине донеле су опис једне веома чудноване али трагичне борбе једног човека с медведом, која се десила у планинама Румуније. Нека сељанка по имену Марагда Стин из села Херцес, у јашком округу, хтела је отићи до куће шумарског чувара, која је била на подножју шуме. Кад је ишла поред шуме јурнуо је на њу са свом страховитом снагом један огроман медвед, у друштву са два мања медведа. У неисказаном страху од ужасне смрти, сељанка се успужа на једно дрво. Тада медвед груне на дрво и страшно урличући почне силно трести и дрмати дрво, хотећи га извалити. Сељанка ја кукала и запевала, и један сељак, по имену Јефтимије, чује њен јаук и урликање медведа, па потрчи тамо одакле је јаук долазио. Кад је дошао близу, он види ужасан призор. Привукавши се опрезно Јефтимије опали из пушке на медведа. Медвед, тешко рањен, појури урличући бесно на човека, ухвати га ноктима, обали га на земљу и поче га кидати. У овој страховитој и неравној борби између човека и звери, у мало што није човек изгубио главу, да му није било ножа. Срећа што човек, вичан борби с курјацима у планини, није присуство духа изгубио и лежећи под медведом, који га је колосалним ногама газио и челичним зубима кидао, он се прихвати ножа и, ма да је у неравној борби већ био клонуо, ипак је могао да неколико пута ножем прободе медведа, из кога је шибала крв, и звер са напослетку сруши на земљу. Јаук и врисак женин, као и ужасно урликање смртно рањеног медведа, чули су друга два сељака, и ови одмах пођу у помоћ и не мало се изненаде кад виде на једној страни ужасну звер где се по снегу ваља, а на другој страни тешко рањенога борца. Узбуђени сељаци узеше на руке рањеника и кренуше се његовој кући. Жена, пак која од страха није смела сићи с дрвета све док није видела да је звер мртва, кренула се иза свог спаситеља плачући — сада од радости и целим путем љубећи му ноге. Сутра дан после овог догађаја и мало и велико ишло је Јефтиму да га виде како му је и да му честитају на јуначству. Сеоски свештеник држао је говор у цркви, и у њему похвалио самопожртвовање као једну од највиших врлина, и сплео најлепшу похвалу јунаку Јефтиму.

Православна црква у Манцурији. У Харбину, у Манцурији, осветили су 5. декембра пр. г. први православни храм у тој земљи. Црква је саграђена на високу брду, од дрвета је, са патосом од камена.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 28. фебруара.

Беч. Сабор је усвојио закон о рекрутима. Чески радикали изазвали су у више маха буру.

Беч. Председник је прочитао допис министра председника, којим се сабор позива да изабере квотно изасланство.

Москва. 70 универзитетских професора у Москви позвали су ђаке, да се не даду заваћати, већ да продуже своје студије.

Марсељ. Демонстранти су покушали да спрече да се угаси ватра, која се заватила робу на лађи „Адрија“. Полиција се морала умешати.

Мадрид. У Риполи и Торелу били су жестоки судари између војске и грађанства. Војска је пуцала и више лица убила.

Трговина.

НОВИ САД, 28. фебруара 1901. год. Пшеница прве каквоће фор. 7·——10 н. Пшеница средња фор 7·——— н. Пшеница лакша роба фор. 6·50—80 н Наполица ф. 6·—— н. Јечам нови ф. 5·50—6·— н Зоб фор. 5·50—6·— нов. Кукуруз у зрну нови фор 4·80—5.10 п. нови у клипови ф. —·——.

Маст 50 фор. Сланина сува 50 фор. дебела пољена 50 фор. Све од 100 килограма.

*

Стање воде под Новим Садом.

27. фебруара било је . . . . . 0·02 мет.
28. фебруара било је . . . . . 0·34 мет.

Званичне белешке будимпештанске берзе.

27. фебруара (12. марта) 1901.

Пијаца је жива била. Цена је скочила са 5 потура

Пшеница банатска, нова, каквоћа по хектолитру од 76· до 78· цене од 50 килограма од 7 кр. 50 пот. до 7 кр. 70 п. потиска нова, каквоћа по хектолитру од 76 до. 80 цена од 50 килограма од 7 кр. 45 пот. до 8 кр. — п.; пештанска, нова, каквоћа по хект. од 86 до 80, цена од 50 килограма од 7 кр. 40 пот. до 7 кр. 90 п.; бачка, нова какв. по хкл. од 76 до 77, цена од 50 кр. од 7 кр. 60 п. до 7 кр. 85 п.

Раж, нова цена од 50 кгр. од 7 кр. — п. до 7 кр. 30 пот.

Јечам, за пићу од 50 кгр. од 5 кр. 90 п. до 6 кр. 20 п

Зоб, цена од 50 кгр. од 6 кр. 15 п. до 6 кр. 35 н.

Кукуруз стари, цена од 50 кгр. од 5 кр. 40 п. до 5 кр. 50 п.

Репица, цена од 50 кгр. од 5 кр. 30 пот. до 3 кр 40 пот.

Проја, од 5 кр. 10 п. до 5 кр. 30 п.

Маст, 58 кгр. 55 кр. — п. до 55 кр 50 п.

Сланина, 50 кгр. 45 кр. 50 п. до 46 к. — п.; сушена — кр. — пот. до — кр. — п.

Шљиве, босанске 50 кгр. од — кр. — п. до — кр. — п.; славонски пекмез 50 кгр. 19 кр. 25 п. до 19 кр. 50 п. српски пекмез 17 кр. 75 п. до 18 кр. — п.

Књижевна вест.

Изашла је из штампе књига:

ЈЕ ЛИ СРПСКИ НАРОД ДЕГЕНЕРИСАН (ПОКВАРЕН)?

од **А. С. Д.**

Свеска I.

Издање »Рада«, деонич. друштва за издавање срп. књига и новина у Руми.

Цена је 80 пот., са поштарином 90 пот.

Препродавачи имају 25% рабата.

Наручбине се шаљу на потписаног у Новом Саду.

Коста Лера,
гл. повереник друштва »Рада«.

Већ је изишла из штампе књига

СРЕТАН БИРТАШ

Књига за бирташе, крчмаре и оне који се баве точењем пића. По свестраном испитивању фабрика где се ракија прави дошао сам до резултата како се прави јевтина, добра, кусна и нешкодљива ракија и то без казана. И 5 литри може се правити. По данашњем закону може свако правити, такође и поједине газде за своју потребу.

Моја књига учи како се прави шљивовица, комовица, кукурузара, вишњача од кајсија, јабука, рум, ликер, коњак, растопчина, сирће, и још 75 врсти. Како се поправљају кисела, судовна, преврнута, теглећа, и без боје вина. О коштању вина и познавању у ком има воде. Цео министарски законик у погледу точења и крчмарења. — пецива ракије са казном, потрошарином меса, пића и т. д. Мин. законик у погледу полицајнога надзора. Књига стаје 6 круна. Ко пошље новце унапред добива 10% попуста и франко. Књига се може добити на сваком језику. Све шпеције могу се добити у мојој трговини. Надајући се многобројној наручбини са штовањем

Радован Поповић,
спецерајска трговина код „Лабуда“
у сопственој кући
60 10—10 НОВИ САД, БАЧКА.

ОГЛАСИ.

Млађи помоћник

шпецерајске струке, који је још вичан бранже кратке робе, може одмах ступити у радњу код

Илије Верховца,
1—3 115 у Митровици (Срем).

ПОМОЋНИК

од струке галантеријске и кратке робе, који је добар продавац, брз радник, а говори српски, немачки и мађарски, може добити место за 15. март код

М. Марбергера
110 2—2 у Винковци.

СРБИН ПУТНИК, који има већ заступство, а рад би био примити уз велику провизију један **лукративан артикл,** нека се јави администрацији овог листа под шифром: **„Helios“.** 98 4 8

Бр. 86. — 1901.

Објава.

Управни одбор за заједничко руковање општинским ритским земљама у тителском и жабаљском срезу јавља, да ће на јавној лицитацији, од дана лицитације, па до 1. септембра, односно 15. октобра, за каћки рит до 1. новембра 1901. по нов. календару, за готов новац под закуп издавати следеће ритске земље:

1210 јутара оранице у чурушком риту I. заливу;
328 јутара оранице у надаљском риту I. заливу;
738 јут. оранице у госпођиначком риту I. заливу;
1003 јутра оранице у жабаљском риту I. заливу;
698 јут. оранице у ђурђевачком риту III. заливу;
210 јут. оранице у мошоринском риту III. заливу;
49 јут. оранице у сентиванском риту III. заливу;
356 јутара оранице у тителском риту IV. заливу;
145 јутара оранице у лочком риту IV. заливу;
60 јут. оранице у виловачком риту IV. заливу;
205 јут. оранице у гардиновачком риту IV. заливу
660 јутара оранице у каћком риту VI. заливу;
463 јут. оранице у г. ковиљском риту VI. заливу;
65 јут. оранице у д. ковиљском риту VI. заливу.

Лицитација ће почети на лицу места свагда у 8 сати ујутру, и то тако да ће:

У I. заливу почети лицитација 20. марта 1901. у Чуругу;

у I. заливу почети лицитација 22. марта 1901. у Жабљу;

у III. заливу почети лицитација 20. марта 1901. у Ђурђеву;

у IV. заливу почети лицитација 15. марта 1901. у Тителу;

у VI. заливу почети лицитација 21. марта 1901. у Каћу лицитација отпочети, и непрекидно трајати, док се земља у дотичном заливу не прода.

П. Т. позивају се у одређено време на лице места

Местне власти умољавају се, да ову објаву у месту за времена обнародују.

У Тителу, 4. марта 1901.

Теодор Милошев,
подпредседник.

107 3—3

Детаљна радња беле, поставе и кратке робе у Београду, потребује за 1. мај

стручног деловођу,

који је поверења достојан. неожењен, солидан, који немачки и потпуно српски говори а добар продавац, да може шефа у одсуству заступати.

Понуде са сликом, ознаком плате, референција прима на даље одправљање под **„Сигурна будућност“** фирма

3—3 103 АЛЕКС. АДАМОВИЋ, НОВИ САД.

Хемијски завод краљ. угарског универзитета:

Kristály

Планински извор

СВ. ЛУКИНОГ КУПАТИЛА
У БУДИМПЕШТИ

јесте ванредно чиста, двоструко-угљено кисела

МИНЕРАЛНА ВОДА.

Добија се у шпецерајским трговинама, гостионицама и рестарацијама на жељ. станицама.

У НОВОМ САДУ:
У ТРГОВИНАМА Г. Г.
Стојановића и Радовановића, Браће Вагнера, Д. Коде и З. Арсенића. 628 29—

Од више стотина приповнатих лекара препоручена.

Најукуснија и најјефтинија минерална вода.

Ко мисли на очување свога здравља, нека пије

ФРАЊЕ ЈОСИФА ГОРКУ ВОДУ,

која се већ 25 година разашиље по целом свету, а која се као једино пријатно средство узима ради пролива. Треба изрично тражити **Фрање Јосифа Горку воду.** 75 4—25

ШПЕЦЕРАЈСКА, МАТЕРИЈАЛА И РАЗНЕ БОЈЕ
ТРГОВИНА

Н. ДИМОВИЋА

У НОВОМЕ САДУ

потребује старијег спомоћника, који потпуно српски, немачки и мађарски говори а који имају леп рукопис и који су војску као рачунарски наредници одслужили. — Исто тако потребујем 1 шегрта из ове околине, а из добре куће. 112 2—2

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА РАДЊА

Д. ЂУКАНОВИЋА И КОМП.

У БЕОГРАДУ
потребује

ДВА ПОМОЋНИКА

исти имају бити добри продавци и вешти аранжирању излога.

Само она господа, која се осећају спремним за та места нека шаљу понуде а по могућству и своју фотографију. 108 2—4

„СРБИЈА“

ДРУШТВО ЗА ОПШТЕ ОСИГУРАЊЕ.

Како је првостепени суд за варош Београд под 31. тек. м. бр. 4437. увео у задружни регистар под бр. 39. па и потврдио измене и допуне правилника оделења за узајамно потпомагање при удаји и женидби „Србије“, друштво за опште осигурање, то се овим извештавају о овоме чланови овог оделења с тим, да изволу поступити по ниже означеним члановима правилника, а наиме по чл. 51. који гласи:

„Чланови овог оделења, који према досадањем члану 45. правилника (регистрован 8. јула 1900. г. под бројем 15.043.) имају права на дотациони фонд, дужни су исплату њихових дела најдаље до 15. марта 1901. год. потражити; — који се до тог времена не пријави, губи право на свој део.

Овим члановима исплатиће се припадајућа сума почевши од 20. марта 1901. год.

„Чл. 52. — Бившим члановима овог оделења, који су стекли право на премију из прикупљеног разреза за месец септембар и октобар, поделиће се подједнако остатак дотационог фонда почевши од 1. априла 1901. год.

„Чланови, који су се венчали у месецу новембру, децембру, пр. год. или у јануару ове год. а платили разрез за месец октобар пр. год. имају учешћа у подели дотационог фонда.

Члан 53. „Сва потраживања по премијама, на која су стекли чланови право, застаревају 1. маја 1901. г. (у смислу чл 44. досадањег правилника потврђено 8. јула 1900. г.)

КБр. 513. **Београд,** 26. фебруара 1901.

114 1—1 УПРАВА.

БАНКАРСКА И МЕЊАЧКА РАДЊА

МИРОСЛАВА СПАИЋА

У СРЕМСКОЈ МИТРОВИЦИ

купује и продаје

Ц. К. ДУКАТЕ ВЕЛИКЕ И МАЛЕ

лозове сваковрсне, државне вредносне хартије.

Налоге поштом извршујем најтачније. 66 5—6

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.